

anti-circumvention provisions of Ukraine's anti-dumping and countervailing legislation should be amended to provide a sound legal framework necessary to effectively act against the circumvention.

Key words: WTO Antidumping Agreement, circumvention, antidumping duty, investigation, measures.

УДК 347.73

Л. В. ГОРБАЙЧУК

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ МІЖБЮДЖЕТНИХ ВІДНОСИН

Досліджено сутність та мета державної політики у сфері міжбюджетних відносин. Проаналізовано становлення законодавчого забезпечення формування державної політики у сфері міжбюджетних відносин в Україні. Обґрунтовано пропозиції щодо удосконалення державної політики у сфері міжбюджетних відносин з урахуванням тенденцій децентралізації міжбюджетних відносин.

Ключові слова: бюджетна система, міжбюджетні відносини, бюджетний процес, державний бюджет, місцеві бюджети, Бюджетний кодекс України, державна політика у сфері міжбюджетних відносин, бюджетна децентралізація.

Горбайчук Л. В. Правовые основы государственной политики в сфере межбюджетных отношений

Исследовано суцність и цель государственной политики в сфере межбюджетных отношений. Проанализировано становление законодательного обеспечения формирования государственной политики в сфере межбюджетных отношений в Украине. Обоснованы предложения касательно усовершенствования государственной политики в сфере межбюджетных отношений с учетом тенденций децентрализации межбюджетных отношений.

Ключевые слова: бюджетная система, межбюджетные отношения, бюджетный процесс, государственный бюджет, местные бюджеты, Бюджетный кодекс Украины, государственная политика в сфере межбюджетных отношений, бюджетная децентрализация.

Gorbaychuk Ludmyla. The legal basis of the state policy in the sphere of interbudget relations

In the article investigated the essence and objective of state policy in the field of interbudget relations. Analyzed the formation of legislative support of state policy

in the sphere of interbudget relations in Ukraine. Suggestions to improve the state policy in the sphere of interbudget relations, taking into account trends in decentralization of interbudget relations.

Key words: *budget system, interbudget relations, budget process, state budget, local budgets, the Budget Code of Ukraine, the state policy in the sphere of interbudget relations, fiscal decentralization.*

У бюджетній системі будь-якої держави незалежно від ступеня її децентралізації та моделі побудови постійно виникають відносини між бюджетами різних рівнів, які є важливою складовою бюджетного процесу. В сучасних економічних умовах міжбюджетні відносини відіграють важливу роль у забезпеченні сталого соціально-економічного розвитку держави та її регіонів. На сьогодні є очевидним, що сталий розвиток держави можливий лише за умови забезпечення кожного конкретного регіону власними фінансовими ресурсами, акумульованими в місцевому бюджеті, а не шляхом надання трансфертів з державного бюджету внаслідок жорсткої централізації фінансових ресурсів. Все це вказує на актуальність дослідження питань формування державної політики у сфері міжбюджетних відносин та її правового забезпечення.

Дослідженню питань розвитку міжбюджетних відносин та їх правового регулювання в Україні приділяє увагу чимало вчених – економістів та юристів: І.С. Волохова, Л.К. Воронова, М.А. Гапонюк, В.М. Геєць, О.П. Гетьманець, О.Б. Заверуха, І.О. Луніна, О.А. Музика-Стефанчук, В.П. Нагребельний, А.А. Нечай, В.М. Опарін, О.П. Орлюк, П.С. Пацурківський, Н.Ю. Пришва, О.В. Солдатенко, В.М. Федосов, В.Д. Чернадчук, С.І. Юрій, Н.Я. Якимчук та ін. Однак, незважаючи на широкий інтерес до проблем розвитку міжбюджетних відносин, лишаються недостатньо вивченими питання ролі держави в їх організації.

Для визначення змісту державної політики у сфері міжбюджетних відносин передусім необхідно виходити з розуміння сутності поняття «міжбюджетні відносини» в економічній літературі, оскільки міжбюджетні відносини за своєю природою є економічними відносинами. Так, Луніна І. О. вважає, що «міжбюджетні відносини – це система взаємовідносин між державою та місцевим самоврядуванням щодо розподілу повноважень державних органів влади і органів місцевого самоврядування, а також розподілу видаткових

зобов'язань і дохідних джерел між бюджетами різних рівнів»¹. Кравченко В. І. зазначає, що «міжбюджетні відносини є формою взаємозв'язків і взаємозалежності між окремими ланками системи місцевих бюджетів, а також між місцевими бюджетами та Державним бюджетом України»². На думку Гончаренка О. В., «міжбюджетні відносини – це взаємовідносини між органами влади й управління різних рівнів з питань розподілу дохідних та видаткових повноважень з метою досягнення збалансованості бюджетів різних рівнів за доходами та видатками з урахуванням державних і регіональних програм соціально-економічного розвитку і наявного на їх територіях бюджетно-податкового потенціалу»³. Гапонюк М. А. стверджує, що «міжбюджетні відносини – це форма, у якій забезпечується взаємозв'язок різних ланок у системі бюджетів, що визначається державним, територіальним та бюджетним устроями країни»⁴, а Опарін В. М. – що «міжбюджетні відносини – це внутрішні бюджетні потоки, які відображають перерозподіл доходів і видатків місцевих бюджетів»⁵.

Досліджуючи сутність міжбюджетних відносин, Литвинчук І. В. зазначає, що «загалом, за своєю суттю, поняття «міжбюджетні відносини» має двосторонній зміст: з одного боку, – це система розподілу та перерозподілу фінансових ресурсів між ланками бюджетної системи держави з метою збалансування диспропорцій в соціально-економічному розвитку адміністративно-територіальних одиниць, а з іншого, – це відносини між органами державної влади та органами місцевого самоврядування відносно розподілу повноважень, функцій, обов'язків та відповідальності щодо виконання Державного бюджету України»⁶. Волохова І. С. обґрунтовує тезу, що «міжбюджетні відносини – це елемент бюджетного процесу, що застосовуються на всіх його стадіях та є необхідним інструментом у розв'язанні проблем, які виникають під час виконання завдань кожної стадії, забезпечують можливість переходу від однієї стадії до іншої, поєднуючи складання проектів бюджетів, їх розгляд та затвердження, зумовлюючи якість виконання бюджетів, даючи всі підстави для завершення виконання бюджетів і переходу до стадії складання, розгляду й затвердження звітів про їх виконання»⁷. Тобто, міжбюджетні відносини, як елемент бюджетного процесу, характеризуються як відносини між різними рівнями влади, які є безперерв-

ними. З наведеного можна зробити висновок, що вітчизняні науковці у сфері економіки розглядають міжбюджетні відносини досить широко, акцентуючи увагу на всіх його ознаках і тим самим оцінюючи роль усіх істотних складових цього поняття. Натомість і серед них немає єдиної думки щодо визначення сутності поняття «міжбюджетні відносини».

Стосовно законодавчого розуміння змісту міжбюджетних відносин, то на даний час в чинному Бюджетному кодексі України від 08 липня 2010 р. № 2456-VI⁸ «міжбюджетні відносини» визначаються як «відносини між державою, Автономною Республікою Крим та територіальними громадами щодо забезпечення відповідних бюджетів фінансовими ресурсами, необхідними для виконання функцій, передбачених Конституцією України та законами України» (ст. 81). Виходячи з цього, слід констатувати, що міжбюджетними є відносини з приводу забезпечення в першу чергу місцевих бюджетів фінансовими ресурсами, необхідними для виконання відповідними адміністративно-територіальними одиницями функцій, передбачених Конституцією України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР⁹, Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР¹⁰. Ці відносини мають на меті досягнення відповідності між бюджетними повноваженнями на здійснення видатків з місцевих бюджетів та коштами місцевих бюджетів, які мають забезпечити виконання цих повноважень. Такі правовідносини, на переконливу думку Чернадчука В. Д., «відображають фінансову залежність місцевих бюджетів від державного, а також залежність між місцевими бюджетами, й отримали назву міжбюджетних правовідносин»¹¹. Отже, основу державної політики у сфері міжбюджетних відносин складає цілеспрямована діяльність органів державної влади, спрямована на збалансування загальнодержавних та регіональних інтересів й забезпечення дотримання фундаментальних засад рівномірного розвитку держави.

Ретроспективний аналіз законодавчого забезпечення міжбюджетних відносин та формування державної політики у зазначеній сфері з часу проголошення незалежності України дає можливість виокремити три основні етапи.

1- етап (1991-2001 рр.) – становлення законодавчого забезпечення міжбюджетних відносин, яке було започатковане із прийнят-

тям Закону Української Радянської Соціалістичної Республіки «Про економічну самостійність Української РСР» від 3 серпня 1990 р. № 142-ХІІ, Закону України «Про бюджетну систему України» від 5 грудня 1990 р. № 512-ХІІ (втратив чинність), Закону України «Про місцеві ради народних депутатів та місцеве і регіональне самоврядування» від 7 грудня 1990 р. № 533-ХІІ (втратив чинність), Конституції України, Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», Закону України «Про ратифікацію Європейської хартії місцевого самоврядування» від 15 липня 1997 р. № 452/97-ВР¹², Закону України «Про міжбюджетні відносини між районним бюджетом та бюджетами територіальних громад сіл, селищ, міст районного значення та їх об'єднань» від 1 липня 2004 р. № 1953-IV (втратив чинність), тобто перший етап тривав майже десять років до прийняття Бюджетного кодексу України у 2001 р.

Варто зазначити, що до прийняття Бюджетного кодексу України 2001 р. системи міжбюджетних відносин як такої практично не існувало, оскільки не було спеціальної законодавчої бази для її формування. Закон України «Про бюджетну систему України» не містив визначення міжбюджетних відносин, а сама бюджетна система позиціонувалася як простий перелік бюджетів – державного, республіканського бюджету Автономної Республіки Крим та місцевих бюджетів. У зв'язку з фактичною відсутністю відповідних законодавчих норм система міжбюджетних відносин у 1991-2001 рр. характеризувалася утворенням дисбалансів між величиною фінансових ресурсів і обсягами владних повноважень органів місцевого самоврядування та, всупереч вимогам ст. 95 Конституції України, неможливістю здійснювати справедливий і неупереджений розподіл бюджетних коштів через відсутність чітких правил та процедур обчислення сум трансфертів. Такий стан справ не тільки гальмував діяльність органів місцевої влади, взаємовідносини між суб'єктами бюджетних правовідносин, а й негативно впливав на загальноекономічний розвиток держави.

2- етап (2001-2010 рр.) – формування спеціального законодавства про міжбюджетні відносини шляхом прийняття Бюджетного кодексу України 21 червня 2001 р. № 2542-III, який принципово змінив порядок планування доходів і видатків місцевих бюджетів та організацію взаємовідносин між ними. Головними позитивними

здобутками у сфері міжбюджетних відносин після прийняття Бюджетного кодексу України 2001 р. стали¹³: 1) запровадження формульної системи розрахунку міжбюджетних трансфертів; 2) визначення відповідних джерел, у межах яких органам місцевого самоврядування надано реальну можливість фінансувати власні видаткові повноваження; 3) стимулювання місцевих органів влади до пошуку додаткових можливостей наповнення місцевих бюджетів, економії ресурсів, реалізації соціальних регіональних програм; 4) модифікація механізму здійснення видатків за рахунок коштів субвенцій; 5) поділ доходів та видатків місцевих бюджетів на ті, що враховуються та не враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів.

Очікувалося, що внесені зміни зроблять систему міжбюджетних відносин більш стабільною та прозорою, дозволять підвищити рівень автономії бюджетів, відповідальності влади і сприятимуть розвитку регіонів. Разом із тим стало очевидним, що подальший розвиток місцевого самоврядування буде загальмовано, оскільки реальну самостійність місцеві бюджети зможуть отримати тільки за умови їх фінансової децентралізації. Незважаючи на це, загалом вказаний порядок проіснував дев'ять років і сприяв встановленню стабільності в національній бюджетній системі, однак процеси децентралізації влади в Україні, розширення повноважень місцевих органів влади, необхідність удосконалення податкового законодавства обумовили розробку нового Бюджетного та Податкового кодексів України, на основі яких формуються державний і місцеві бюджети з 2011 р.

3- етап (2010 рр. й донині) – етап удосконалення фінансового законодавства в частині регулювання міжбюджетних відносин характеризується прийняттям в 2010 р. нового Бюджетного кодексу України та Податкового кодексу України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI, Законів України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин» від 28 грудня 2014 р. № 79-VIII¹⁴, «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» від 28 грудня 2014 р. № 71-VIII, «Про добровільне об'єднання територіальних громад» від 5 лютого 2015 р. № 157-VIII¹⁵, «Про засади державної регіональної політики» від 5 лютого

2015 р. № 156-VIII¹⁶, схваленням Розпорядженням від 1 квітня 2014 р. № 333-р Кабінету Міністрів України Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні¹⁷. Отже, з 2015 р. було запроваджено новий підхід до урегулювання міжбюджетних відносин. Запропонованими змінами до Бюджетного кодексу України передбачено: підвищення бюджетної та фінансової самостійності місцевих бюджетів; стимулювання громад до об'єднання та формування спроможних територіальних громад через механізм переходу бюджетів об'єднаних громад на прямі міжбюджетні відносини з державним бюджетом, наділення таких громад повноваженнями міст обласного значення, позбавлення права на виконання делегованих державою повноважень органів місцевого самоврядування в селах, селищах, містах районного значення, що не об'єдналися; децентралізацію видаткових повноважень у соціально-культурній сфері та чіткий розподіл компетенцій, сформований за принципом субсидіарності.

Нинішній етап законодавчого регулювання відносин між бюджетами пов'язаний із пошуком оптимального рівня децентралізації міжбюджетних відносин. Бюджетна децентралізація передбачає юридичне закріплення повноважень органів місцевої влади збільшувати податкові надходження та приймати рішення щодо витрат на свій розсуд, згідно з юридично закріпленими критеріями та в контексті загальної бюджетної стратегії. При цьому, важливим показником децентралізації бюджетної системи є частка трансфертів бюджету центрального рівня в бюджетах місцевого самоврядування. За питомою вагою в доходах місцевих бюджетів можна визначити міру залежності від державного бюджету. Зрозуміло, що чим меншою вона є, тим більш фінансово незалежним є бюджет місцевого самоврядування.

Незважаючи на здійснені кроки, лишається значний негативний фактор, який впливає на ефективність перерозподілу бюджетних ресурсів, а саме – незавершеність реформи адміністративно-територіального устрою. Зазначене є серйозною перешкодою на шляху впровадження нової системи міжбюджетних відносин, оскільки велика чисельність дрібних бюджетів сіл і селищ перешкоджає розробці раціональної та ефективної системи надання послуг, яка була б фінансово необтяжливою для місцевих бюджетів.

В контексті вищезазначеного слід відзначити, що питанням формування державної політики у сфері міжбюджетних відносин приділяється недостатньо уваги. Саме поняття «державна політика у сфері міжбюджетних відносин» не є визначеним, а дефініція бюджетної політики на законодавчому рівні закріплена не в Бюджетному кодексі України, а в Господарському кодексі України від 16 січня 2003 р. № 436-IV¹⁸, незважаючи на те, що відповідно до ст. 4 даного нормативно-правового акту не є предметом регулювання цього кодексу фінансові відносини за участі суб'єктів господарювання, що виникають у процесі формування та контролю виконання бюджетів усіх рівнів. Так, згідно із ст. 10 Господарського кодексу України бюджетна політика віднесена до одного з основних напрямів економічної політики держави і розглядається як політика, спрямована на оптимізацію та раціоналізацію формування доходів і використання державних фінансових ресурсів, підвищення ефективності державних інвестицій у економіку, узгодження загальнодержавних і місцевих інтересів у сфері міжбюджетних відносин, регулювання державного боргу та забезпечення соціальної справедливості при перерозподілі національного доходу.

Як слідує з наведеної дефініції, державна політика у сфері міжбюджетних відносин є складовою бюджетної політики держави. Вище зазначалось, що міжбюджетні відносини в першу чергу спрямовані на забезпечення фінансовими ресурсами місцевих бюджетів, які їм необхідні для виконання відповідними адміністративно-територіальними одиницями функцій, передбачених Конституцією України, Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні». Традиційно як інструменти міжбюджетного регулювання вітчизняній практиці використовуються відсоткові відрахування від загальнодержавних податків і доходів (регульовані та закріплені доходи); власні доходи; міжбюджетні трансферти; бюджетні позики. В сучасних умовах перевага має надаватись власним доходам. З огляду на вищезазначене, а також дефініцію державної регіональної політики, закріплену у ст. 1 Закону України «Про засади державної регіональної політики», державну політику у сфері міжбюджетних відносин слід розуміти як систему заходів, засобів та узгоджених дій центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб, спрямованих на досягнення

збалансованості бюджетів різних рівнів за доходами і видатками з урахуванням державних та регіональних програм соціально-економічного розвитку і наявного на їх територіях фінансово-бюджетного потенціалу, обумовлених природними, історичними, екологічними, економічними, географічними, демографічними та іншими особливостями регіонів. Отже, об'єктивна необхідність державної політики у сфері міжбюджетних відносин насамперед обумовлена наявністю в регіонах фіскальних дисбалансів, спричинених дією природно-кліматичних, історичних, географічних, соціально-демографічних, економічних та багатьох інших факторів.

Основною метою державної політики у сфері міжбюджетних відносин видається забезпечення організації раціонального і справедливого розподілу та перерозподілу суспільного багатства (зокрема, бюджетних коштів) між громадянами і територіальними громадами відповідно до ст. 95 Конституції України, а головним завданням – сприяння динамічному соціально-економічному розвитку держави та окремих регіонів за допомогою раціонального управління загальнодержавними та місцевими бюджетними ресурсами. Держава має замість активного втручання в управління економічними аспектами регіонального розвитку, сприяти залученню внутрішнього потенціалу регіонів до процесу загального економічного зростання, стимулювати до якомога повного й ефективного використання місцевих фінансових ресурсів для забезпечення добробуту громадян України незалежно від місця їх проживання.

Утвердження принципів бюджетної децентралізації потребує подальшого реформування міжбюджетних відносин на законодавчому рівні, насамперед, мова йде про перегляд норм базових нормативно-правових актів, які регламентують відносини у сфері бюджету, – це Конституція України, Бюджетний кодекс України та Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні». Так, зокрема, зважаючи на очікування, що реформа має стимулювати місцеві громади до більш ефективного, обґрунтованого наповнення дохідної складової своїх бюджетів, здійснювати фінансове самозабезпечення і ґрунтовно планувати свої видатки з урахуванням економії коштів, необхідно змінити акценти у розумінні ролі держави при формуванні фінансової основи місцевого самоврядування з гарантування надання фінансових ресурсів на зобов'язання створити

умови для утвердження фінансової незалежності місцевого самоврядування. Для цього необхідно пропонується змінити редакцію базових положень Конституції України (ч. 3 ст. 142) та Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» (ч. 1 ст. 62), які визначають принципи участі держави у фінансовому забезпеченні місцевого самоврядування. Нині, в умовах світових тенденцій динамічного розвитку економічних відносин на першому місці має бути твердження про те, що держава насамперед зобов'язується забезпечити умови для фінансової самостійності місцевого самоврядування й фінансово підтримувати місцеве самоврядування у разі необхідності. Тому, на наш погляд, доцільно внести доповнення до ч. 3 ст. 142 Конституції України та ч. 1 ст. 62 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» й викласти перше речення наступним чином: «Держава зобов'язується забезпечити умови для фінансової самостійності місцевого самоврядування, бере участь у формуванні доходів бюджетів місцевого самоврядування, фінансово підтримує місцеве самоврядування у разі необхідності».

Підсумовуючи вищенаведене, можна зробити наступні узагальнюючі висновки.

1. Законодавче забезпечення міжбюджетних відносин та формування державної політики у зазначеній сфері за час незалежності України умовно можна поділити на три етапи, а саме: 1-й етап (1991-2001 рр.) – становлення законодавчого забезпечення міжбюджетних відносин, який тривав майже десять років до прийняття Бюджетного кодексу України у 2001 р.; 2- етап (2001-2010 рр.) – формування спеціального законодавства про міжбюджетні відносини шляхом прийняття Бюджетного кодексу України 21 червня 2001 р., який принципово змінив порядок планування доходів і видатків місцевих бюджетів та організацію взаємовідносин між ними; 3- етап (2010 рр. й донині) – етап удосконалення фінансового законодавства в частині регулювання міжбюджетних відносин характеризується пошуком оптимального рівня децентралізації останніх.

2. Поняття «державна політика у сфері міжбюджетних відносин» пропонується визначати як систему заходів, засобів та узгоджених дій центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб, спрямованих на досягнення збалансованості бюджетів різних рівнів за доходами і ви-

датками з урахуванням державних та регіональних програм соціально-економічного розвитку і наявного на їх територіях фінансово-бюджетного потенціалу, обумовлених природними, історичними, екологічними, економічними, географічними, демографічними та іншими особливостями регіонів. Зазначену дефініцію пропонується ввести до ст. 2 Бюджетного кодексу України разом із дефініцією поняття «бюджетна політика держави».

3. З огляду на першочерговий обов'язок держави забезпечити умови для фінансової самостійності місцевого самоврядування вважаємо доцільним внести зміни до ч. 3 ст. 142 Конституції України та ч. 1 ст. 62 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» й викласти перше речення ч. 3 ст. 142 Конституції України наступним чином: «Держава зобов'язується забезпечити умови для фінансової самостійності місцевого самоврядування, бере участь у формуванні доходів бюджетів місцевого самоврядування, фінансово підтримує місцеве самоврядування у разі необхідності», а перше речення ч. 1 ст. 62 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» пропонуємо в такій редакції: «Держава зобов'язується забезпечити умови для фінансової самостійності місцевого самоврядування, бере участь у формуванні доходів бюджетів місцевого самоврядування, фінансово підтримує місцеве самоврядування у разі необхідності, здійснює контроль за законним, доцільним, економічним, ефективним витрачанням коштів та належним їх обліком».

1. *Луніна І. О.* Міжбюджетні відносини в Україні: концептуальні підходи до реформування // *Економіка України*. 2002. № 5. С. 14. 2. *Кравченко В. І.* Місцеві фінанси України : навч. посіб. / за ред. В. І. Кравченка. Київ: Знання; КОО, 2008. С. 257. 3. *Гончаренко О. В.* Міжбюджетні відносини на місцевому рівні в Україні : монографія. Київ: Алерта, 2013. С. 21. 4. *Гапонюк М. А., Яцюта В. П., Бураченко А. Є., Славкова А. А.* Місцеві фінанси: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. Київ: КНЕУ, 2002. С. 103. 5. *Опарін В. М., Малько В. І., Кондратюк С. Я.* Бюджетна система: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни. Київ: КНЕУ, 2000. С. 17. 6. *Литвинчук І. В., Михалюк Р. С.* Економічна сутність поняття «міжбюджетні відносини» // *Вісник Житомирського державного технологічного університету*. Серія: Економічні науки. 2013. № 2 (64). С. 269. 7. *Волохова І. С.* Міжбюджетні відносини в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку: монографія. Одеса: Атлант, 2010. С. 17. 8. *Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 р. № 2456-VI* // ВВР України. 2010. № 50, / № 50-51 / . Ст. 572. 9. *Конституція України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР* // ВВР України. 1996. № 30. Ст. 141. 10. *Про міс-*

цeve самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР // ВВР України. 1997. № 24. Ст. 170. **11.** Чернадчук В. Д. Стан та перспективи розвитку бюджетних правовідносин в Україні: монографія. Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. С. 272. **12.** Про ратифікацію Європейської хартії місцевого самоврядування: Закон України від 15 липня 1997 р. № 452/97-ВР // ВВР України. 1997. № 38. Ст. 249. **13.** Кузьменко О. А. Значення оптимізації міжбюджетних відносин для держави та регіонів (організаційно-правовий аспект) // Фінансове право. 2009. № 1. С. 283. **14.** Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин. Закон України від 28 грудня 2014 р. № 79-VIII // ВВР України. 2015. № 12. Ст. 76. **15.** Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 5 лютого 2015 р. № 157-VIII VIII // ВВР України. 2015. № 13. Ст. 91. **16.** Про засади державної регіональної політики: Закон України від 5 лютого 2015 р. № 156-VIII VIII // ВВР України. 2015. № 13. Ст. 90. **17.** Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333-р // Офіційний вісник України. 2014. № 30. Ст. 831. **18.** Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV // ВВР України. 2003. № 18. Ст. 144.

Gorbaychuk Ludmyla. The legal basis of the state policy in the sphere of interbudget relations

In modern conditions, interbudget relations play an important role in ensuring sustainable socio-economic development of the state and its regions. Today it is clear that sustainable development of the state and the certain regions is possible only on the condition of each region's own financial resources accumulated in the local budget, not by providing transfers from the state budget because of rigid centralization of financial resources. In the article investigated the essence and purpose of state policy in the sphere of interbudget relations. The concept of "state policy in the sphere of interbudget relations" proposed understood as a system of measures, tools and coordinated actions of central and local executive authorities, local governments and their officials to achieve balanced budgets of different levels of income and expenditures, taking into account national and regional socio-economic development and available in their areas of fiscal capacity caused by natural, historical, ecological, economic, geographic, demographic and other characteristics of the region. Analyzed the formation of legislative support of state policy in the sphere of interbudget relations in Ukraine. Proposed to provide three stages in the development of legislative provision of state policy in the field of interbudget relations: 1) (1991-2001.) – The formation of legislative provision for interbudget relations, which lasted almost ten years before the adoption of the Budget Code of Ukraine in 2001; 2) (2001-2010.) – The formation of a special law on interbudget relations through the adoption of the Budget Code of Ukraine 2001, which fundamentally changed the procedure for planning revenues and expenditures of local budgets and the organization of relations between them; 3) (2010 – until today) – The improvement of financial legislation in the part of in-

terbudget relations, characterized by the search for the optimal level of decentralization latter.

The current stage of the legislative regulation of relations between budgets associated with finding an optimal level of decentralization of interbudget relations. However, despite the steps taken, remain a significant negative factor that affects the efficiency of the redistribution of budgetary resources, namely the incomplete reform of administrative and territorial structure. The above is a serious obstacle to the implementation of a new system of interbudget relations, since a large number of small villages and towns budgets prevents the development of efficient and effective service delivery that would be financially burdensome for local budgets.

In the context studied found that public policy issues in interbudget relations neglected. Suggestions to improve the state policy in the sphere of interbudget relations, taking into account trends in decentralization of interbudget relations. Affirm the principles of fiscal decentralization requires further reform of interbudget relations at the legislative level, first of all, it is a revision of the rules of basic normative acts regulating relations in the budget – is the Constitution of Ukraine, the Budget Code of Ukraine and the Law of Ukraine "On Local Government in Ukraine". Given the primary duty of the state to ensure the conditions for financial autonomy of local government introduces amendments to Part. 3. 142 of the Constitution of Ukraine and Part. 1, Art. 62 of the Law of Ukraine "On local government in Ukraine" and to present the first sentence as follows: "The State shall provide the conditions for financial autonomy of local government is involved in the formation of revenues of local budgets and financially supports local authorities in case of need".

Key words: budget system, interbudget relations, budget process, state budget, local budgets, the Budget Code of Ukraine, the state policy in the sphere of interbudget relations, fiscal decentralization.